

Egyptin ajan muoti

Rikkaiden huvi

Toisin kuin nyky-yhteiskunnassa, muinaisessa Egyptissä vaatetus ei ollut itsestäänselvyys, vaan se oli rikkaiden ja arvostettujen ihmisten oikeus ja hieno tapa. Näin ollen orjien ja köyhälistön vaatetus käsitti vain välttämättömmän, eli lannevaatteen. Egyptin historiaa käsittelevässä kirjallisuudesta voidaan päätellä, että kaikkein köyhimmät egyptiläiset kulkivat jopa synnyinasussaan.

Egyptiläisiä työläisiä

Muodin kehittyminen

Tarkasteltaessa kahden aivan eri aikaan eläneen Egyptin kuningattaren pukeutumista, voidaan päätellä egyptiläisen pukumuodin vaihdelleen tai muuttuneen hyvin vähän kolmen vuosituhannen aikana. Kleopatra, kuningattarien kuningatar (v. 69 - 30 eKr.), pukeutui pellavapukuihin, joihin oli kudottu pellavajuovia. Hän käytti myöskin kaikenvärisiä peruukkeja sekä loistavia jalokiviä. Faarao Ekhnatonin puoliso Nefertitin, joka eli vuoden 1370 tienoolla, pukeutuminen ei eronnut suuresti Kleopatran pukeutumisesta. Hänen asunsa koostui yleensä kaksiosaisesta läpinäkyvästä pellavapuvusta.

Aikainen Egyptin muoti oli yksinkertaista ja eleganttia. Miehet käyttivät eräänlaista kilttiä, jotka solmittiin vyötäröltä ja jotka olivat polvipituisia. Naiset sen sijaan käyttivät vartalonmyötäistä asua, *kalasaristaa*, joka laskeutui heidän rinnoiltaan jalkoihin asti.

Egyptin muoti muuttui ajan kuluessa siten, että asut tulivat koristeellisemmiksi ja monimutkaisemmiksi.

Pellavan laajamittainen käyttö

Aivan kaikki muinaisen Egyptin kankaat eivät ole meidän onneksemme tuhoutuneet. Pellavaisista asuista on jäänyt tunnistettavia jäänteitä, joista voidaan päätellä, että pellava-asut olivat useimmiten valkeita. Poimutetut materiaalit joita on nähtävissä muinaisissa piirustuksissa, ovat todennäköisesti olleet erittäin hienolaatuista pellavaa.

Yleinen vaate oli laskostettu pellava-asu jossa oli todennäköisesti pitkiä kangaskappaleita, jotka saivat asun näyttämään vartalonmyötäiseltä.

Asuja pystyi kietomaan mitä erilaisimmilla tavoilla. Pellavan keveys ja ilmavuus oli omiaan Egyptin kuumaan ja kuivaan ilmastoon.

Mitä rikkaampi ihminen oli, sitä hienompaa ja ohuempaa hänen pukunsa pellava oli. Köyhemmät ihmiset pukeutuivat yleensä karkeampiin pellava-asuihin.

Naisten pukeutuminen

Naiset kutoivat kankaat ja käyttivät niitä runsaammin vaatedukseensa kuin miehet. Ohuesta pellavakankaasta valmistetun yhden tai kahden olkaimen kannattaman kotelohameen arvellaan olevan kiinteästi kiedotun. Se ulottui vanhimmissa malleissa rintojen alapuolelta nilkkoihin hyvin tiukkana ja vartalon hoikkuutta korostavana.

Syyrian valloituksen jälkeen uuden valtakunnan aikana, tuli käyttöön aasialainen mekkopuku. Egyptissä se valmistettiin harsomaisen ohuesta pellavakankaasta ja oli nimeltään *kalasaris*. Sen päällä ylhäisö käytti usein rinnan kohdalle solmittua ohutta vaippaa. Kankaan laskostus levisi edestä säteinä, ns. aurinkopliseerausena, pehmeän eloisasti ja läpinäkyvyys paljasti vartalon muodot. Pellava oli hohtavan valkoista. Kulttuurin rappeutumisen myötä ruvettiin pukeutumaan värikkäämpiin ja laskostamattomiin mesopotamialaisittain hapsuin koristettuihin pukuihin. Egyptissä tunnettiin jo englanninkirjontaa muistuttava pitsimäinen reikäommelkoristelukin. Orjattarien verhona oli usein vain kapeaa haaralappua kannattava lannevyö.

Melko usein naisen puvussa oli hyvin syvä kaula-aukko, ja leveä olkanauha piti pukua ylhäällä. Aikaa myöten tuli muotiin tapa esiintyä toinen olkapää paljaana, kuten tarunomaiset naissoturit, amatsonit.

Kuninkaan ja työläisen vaatedusta

Miesten pukeutuminen

Vanhan valtakunnan aikana, noin 2 780-2 280 eKr., joka käsittää dynastiat 3.-6., muodostaa Egyptin ensimmäisen kukoistuskauten. Miehen pukuna tänä ajanjaksona oli lyhyt, sileä pellavakankainen lannevaate, joka oli kiedottu tiukasti lanteiden ympäri ja kiinnitetty vyöllä. Joskus siinä oli kovaksi tärkätty, eteen taitettu kolmio. Miesten lannevaatteen kietomissuunnalla vasemmalta oikealle - miesten napituksen nykyiseenkin suuntaan - oli symbolinen merkityksensä. Nousihan aurinkokin vasemmalta, kun kasvat käännettiin sinne mistä kaikki hyvä tulee, eli etelään, Niilin lähteille päin.

Sotilaiden vaatetusta

Faraoiden usein kultakoristeisiin asuihin kertyi monenlaisia arvomerkkejä, mm. edessä riippuva kuninkaallinen vyökoriste ja pyöreä helmikaulus, mutta he käyttivät niitä vain hallitsijan tehtävissään. Yksityisoloissaan he esiintyivät muiden tavoin kevyesti pukeutuneina. Miehet alkoivat käyttää noin 2 065-1 660 eKr. Keskimmäisen valtakunnan aikaan lyhyen lannevaatteen päällä toista, pitempää, ohutta ja tärkättyä lannevaatetta. Syyrialaisvaikuteista kalasiris-asua käyttivät myös miehet. Asu otettiin käyttöön Uuden valtakunnan aikaan, jolloin Egyptissä noin sata vuotta kestänyt hajaannustila oli päättynyt. Miehet pitivät sitä yhdessä vanhankuosisen lannevaatteen kanssa, joko alla tai päällä.

Riistaeläimen häntä faraon asussa oli vanha egyptiläinen suuren metsästäjän tunnus. Papit käyttivät seremoniallista leopardintaljaa pukunsa päällä. Kippurakärkisiä sandaaleja punottiin papyruskaislasta ja niinestä aluksi vain faraoille ja papeille, myöhemmin muillekin arvohenkilöille. Hoviväellä oli myös sukia, jotkut niistä oli koristeltu erityisin jalokivin.

Tyylikäs egyptiläinen ei pitänyt partaa. Sileäksi ajeltu leuka oli ylhäisyyden merkki, ja kuparisia partaveitsiä suositeltiin päivittäiseen käyttöön. Toisaalta parta oli myös arvon merkki, sillä kaikilla jumalilla oli laapiskiveä muistuttava parta. Siksi kuninkaat, joiden uskottiin polveutuvan jumalista, saattoivat käyttää ohutta, neliönmuotoista irtopartaa, joka oli kauniisti kiharrettu ja parfymoitu.

Värien merkitys

Uskonto ja symboliikka vaikuttivat monella tavoin pukeutumiseen, mm. väreillä oli vertauskuvalliset merkityksensä. Valkoinen oli ylivoimainen onnen väri. Punainen oli epäilyttävä ja vahingoittava väkivallan ja turmeluksen väri. Punatukkaisia ihmisiä ja punakarvaisia koiria ja aaseja inhottiin, ja huonon sanoman ilmaisevat hieroglyfit kirjoitettiin papyrusarkeille punaisella. Sininen kuvasi Amonin, ilman ja auringon jumalan ihoa, mutta laivastonsininen oli surun väri. Keltainen oli kullan eli jumalten lihan väri ja vihreä symbolisoi nuoruutta ja elämää.

Ihannelukonäkö muinaisessa Egyptissä

Puhtaus oli egyptiläisille luonteenomaista, ja kuumassa ilmastossa oli vilvoittava päivittäinen kylpeminen välttämätöntä. Egyptiläiset olivat sirojäsenisiä, ja kauneushanteena oli hoikka vartalo, jäykähkö hiuslaite tai päähine ja voimakkaasti ehostetut kasvot. Päivittäisen kauneudenhoidon tärkein vaihe olikin silmien varjostus. Silmät saatiin näyttämään suuremmilta ja pitemmiltä reunustamalla ne hiilellä tehdyllä viivalla. Mustalla värillä korostettiin myös kulmakarvoja ja ripsiä.

Egyptiläiset arvostivat suuria, luonnollisesti kehittyneitä jalkateriä, ja ylhäisetkin liikkuvat paljasjaloin sitoen orjien kantamat sandaalit jalkoihinsa vain välttämättömissä tilanteissa. myös akrobaattisia ruumiinharjoituksia ja tanssijattarien taidokkaita käsien liikkeitä ihailtiin.

Sekä miehet, että naiset käyttivät koruja ja kosmeettisia aineita. Ihoa suojattiin auringolta voitein, ja pyramidien rakentajien vaatimusjärjestys maailman ensimmäisessä tunnetussa lakossa oli: voiteita, öljyä ja kasviksia. Miesten ja ulkona oleskelevien iho oli kuparinvärinen. Ylhäisten naisten päivettymätöntä ihoa kuvattiin sitruunankeltaiseksi. Kuumuutta pyrittiin helpottamaan suurin viuhkoin, joita orjat leyhyttivät molemmin käsin.

Kaunistautumisen riskit

Yhden ehkä kuuluisimmasta naisesta muinaisessa Egyptissä, Kleopatran kuoleman syyksi on epäiltyä meikkejä, koska egyptiläiset valmistivat meikkejä myrkyllistäkin alkuperää olevista aineista. Egyptiläiset hallitsivat myös *hennapuun* jauhettujen lehtien käytön, hennaa käytettiin mm. hiusten värjäykseen ja se on laajasti käytössä edelleenkin mm. musliminaisten keskuudessa.